

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:
 pe un an ..... 20 cor.
 pe 6 luni ..... 10 cor.
 pe 3 luni ..... 5 cor.
 pe o lună ..... 2 cor.
 N-ri de Duminecă pe an 4 cor.
 Pentru România și străinătate pe an
 40 franci.

Manuscripte nu se luapoză.

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:

Pe un an: 10 cor.
 Pe 6 luni: 5 cor.
 Pe 3 luni: 2 cor.
 Pe o lună: 1 cor.

Adăptările abonamentelor, cât și înlocuirea
 acestor sunt a se plăti în avans în Arad.

Telefon pentru oră și comenzi

Scrisori adresate de se primesc

După conferență.

Conferența dela 10 Ianuarie ținută în Sibiu a avut darul să lămurească deplin situația în partidul național român. Nu-i vorba: spiritele erau ele și înainte de conferență în clar cu ceea-ce este de făcut. Lipsa însă *consfințirea*, pe care numai conferența o putea da.

Este adică neîndoios, că *ceea-ce s'a hotărât în conferență corăspunde dorinții și sentimentului tuturor Românilor din statul ungar*. Dacă nu se putea întruni însă conferența și nu se putea dovedi numeric care este voința poporului, unii și alții tot mai puteau trage la îndoială că este *obștesc* sentimentul manifestat în conferență, sentiment careia fără conferență publică trebuia să ne mărginim a-i da expresie în scris, *dintr-o conferență intimă*.

Despre conferențele intime, ori cât de mulți fruntași ar participa la ele, răutăcios și tot de-auna pot zice că a fost un — conciliabil. Cine ține să fie însă socotit *aderent al partidului național* și respice *fidaritatea* ce i trebuie să fie între membrii aceluiasi partid, nu mai poate trage la îndoială că *vocea poporului s'a rostit prin cele decise în conferența dela 10 Ianuarie*.

Aceasta este atât de sine înțeles, cu atâtă demnitate și așa de autoritativ s'a manifestat acest lucru în conferență, în cât nici chiar în presa maghiară nu s'a găsit măcar un singur ziar care să se fi încercat a slăbi impresia puternică produsă de conferență. Presa maghiară discută numai enunțările făcute și e toc și pară numai din cauza *horarilor* aduse.

Dacă în presa română se mai pot citi deci nesocotite că a fost vorba numai de o *concentrare activistă*, ear nu de o conferență ca cele cari în trecut au dat direcția partidului, e numai un semn că nu toți publiciștii români și câți-va susținători ai lor știu să aprecieze greutățile prin care trecem, ci unii, conduși de oarbe patimi, de ambiții nejustificate, sunt în stare a da, prin *crisele* lor, arme în mâinile adversare.

Suntem însă siguri, că ori cât de încăpăținați ar fi, curând au să se căiască de răbdarea lor și toți câți au crezut că se *ilustrează* luând atitudine contra conferenței, o să regrete că au lipsit dela un act istoric în viața noastră publică... De altfel, chiar dacă ar continua să încerce și pe viitor a produce *diverziuni* în partid, curentul cel mare și covârșitor pornit în sânul conferenței are să treacă peste ei și să-i curățe din calea *adevăraților* luptători naționali, ca astfel să nu ne mai mistuim forțele într-o *sbuciumare internă*, ci dând piept cu adversarul firesc.

Cine e aderent al partidului național ori se supune deci hotărârilor aduse și va conlucra cu tot devotamentul pentru traducerea în fapte a dorințelor exprimate, ori altfel n'au să mai fie numărați între com-

batanții naționali, ci între adversarii ai ori cărei bune porniri din sinul poporulul.

Cât privește acum obiecțiunea — indirectă, adevărat — a confrăților dela Lugoj, cari scot în evidență că la 1892 conferența a fost mai cercetată, avem de observat următoarele: 1) atunci conferența se ținea după o campanie care agitase grozav întreaga Românie: era adică vorba *de a se schimba comitetul*, ceea-ce s'a și întâmplat; ambele tabere (memorandiști și antimemorandiști) și-au adus toate puterile, intrase în scenă până și dl Dr. Al. Mocsonyi, care până atunci nu participase la conferențe; 2) atunci se știa cu siguranță că se ține conferența, până ce acum am plecat cu toții știind că nu se ține, de oare-ce organul sibian anunțase cu oare-care ostentațiune *oprirea conferenței*; 3) atunci nici un ziar nu făcuse propagandă pentru *obținerea* dela conferență, până-ce acum din trei părți se desmăntau oamenii și dacă între aceștia căutau a face zgomot în jurul lor niște cărcotași ridicoli, nu e mai puțin adevărat că se agită și cu un nume stimat între Români, acela al d-ului Dr. Al. Mocsonyi.

Este, prin urmare, cu atât mai semnificativ și mai îmbucurător că totuși s'au adunat delegați din toate părțile și *hotărârile s'au adus numai cu 20 voturi mai puțin de cât cele date când s'a hotărât ducerea memorandumului*.

Oprindu-ne însă tot numai la cele formale, s'atunci avem să constatăm un progres îmbucurător: *înțelegerea* despre care s'a dat dovadă, tot prin vot numărat, între membrii partidului. La 1892 hotărârea de a duce Memorandul s'a decis cu o deosebire de 22 voturi. *Activitatea s'a decretat însă cu o majoritate nu se poate mai impozantă, cu aproape de șase ori mai multe voturi de cât cele date pentru pasivitate*.

Ear dacă s'ar putea invoca faptul că *afară*, între cei ce nu au participat la conferența mai erau încă fruntași *pasiviști*, tot așa, se poate replica: *activist e poporul întreg!* Căci nici odată poporul n'a înțeles și n'a urmat enunțările de pasivitate și dacă urmam calea aceasta, ne despărțeam tot mai tare de popor.

În partid oamenii s'au apropiat deci, în păreri, tot mai mult unii de alții, după cum s'acum, ca la 1892, s'a ținut cont de curentul observat în masa mare a poporului.

Atâta am avut de spus cu priv-re la cele formale ale conferenței dela 10 Ianuarie. Despre însemnătatea politică a lucrării, ne vom ocupa în alt articol.

Flecări! în preajma conferenței dela Sibiu presa maghiară se mângăie cu — Indre László, despre care se telegrafiasse și în străinătate că va veni, cu încă vre-o 30 fruntași (?) români, să ia atitudine contra — *ultraștilor*.

Noi știam că știrea nu este decât o *flecărie*. Indre László n'ar îndrăzni să se arate

între Români, ear cei 30 fruntași au rămas numai în mintea născocitorului lor.

Presă maghiară vine acum cu altă serie de fleacuri. «Dudapești Hirlop» (dela 13 Ian. c.), și cu ia celelalte organe șoviniste, mângăie pe Unguri cu știrea că Români de frunte, vechi activiști, au luat atitudine energetică în contra *comitetului național reînviat*, și anume așa că ei vor candida în mai multe cercuri pentru a-i trânti pe activiștii memorandiști.

«Budapești H.» ne și dă numele acestor activiști patrioți. În fruntea listei este Morár Valér avocat în Radna și Paguba Vazul avocat în Pecica, ear în coadă Zászló Jenő, care și-ar pune candidatura la Șiria, ca — 48-list!

Cu astfel de flecării își îndoapă presa maghiară cetitorii.

Un conté neobosit.... Am putea zice că e — *șuchiat* în cele naționale, căci de sigur — fiind vorba de Eszterházy János — nici unul dintre politicienii maghiari n'au manifestat idei mai absurde ca *presidentul „Országos Szövetség”-ului*.

El vrea să se arate și neobosit. Chiar la Abazia fiind, să se odihnească, contele speriat de cele petrecute la Sibiu, a scris lui Tisza o epistolă în care-l conjură să apere țara în contra *„conspirațiunii valahe”*... Să nu permită adică formarea de partid român pe baza programului comitetului național român dela Sibiu...

Altminteri, scrie, nimeni nu-l va scăpa pe Tisza de bănuiala că pactează cu noi!

Idioție mai mare rar a scris chiar contele Eszterházy. Întăiu și 'ntăiu comitetul nu este înafară de partid, ci partidul național are el program căruia se închină comitetul. Ear partidul este compus din toți Români. El, cum o să-i împedecă Tisza pe Români a se presenta la vot și a-și da încrederea cui ei vor?

Și mai stupid este să vorbești de pact între Tisza și Români! Dar unde nu pune guvernul oare candidați în contra naționaliștilor români? Și care dintre acești candidați nu simte că în contra lor Tisza lucrează din răspuțeri?

Concluzele

Conferenței electorale din Sibiu.

I.

„Delegații români ai cercurilor electorale din țările de sub coroana sf. Ștefan, adunați în ziua de 10 Ianuarie st. n. la Sibiu în conferență electorală cu scop de a lua în considerare situația patriei peste tot și a se consulta și a decide asupra atitudinii față cu alegerea cea mai apropiată pentru dieta din Budapesta, înainte de toate protestează din nou contra tuturor dispozițiilor anticonstituționale și antilibere ale guvernului țării, prin cari dispoziții s'a încercat despoierea alegătorilor de naționalitate română de firescul drept, ca să aducă deciziuni referitoare la stările obștești din patria lor, și declară solemn, că poporul român respinge presupunerea, că existența și activitatea sa politică și-ar lăsa-o pendentă de arbitriul guvernului.

II.

Delegații români ai cercurilor electorale constată cu sinceră durere patriotică, că situațiunea politică a Ungariei nu este multumitoare.

Politica oficioasă de guvernament, începând dela 1867, și-a pus ca țintă favorizarea sub raportul principiului național a unei singure părți

dintre cetățenii patriei, nedreptățind și nemulțumind prin aceasta majoritatea locuitorilor țării, cari pe temeiul principiilor eterne de libertate și egalitate cu drept cuvânt pot aștepta să se împartă egală îndreptățire pentru toți locuitorii țării.

Prin această politică de guvernament s'a creeat stări de lucruri, cari — delăturându-se condițiile unei adevărate autonomii administrative — nu numai că împiedică aplicarea principiilor salutare în administrarea țării, dar fac adeseori imposibilă chiar și măsurarea egală a dreptății prin încurajarea artificială a contactului nemijlocit între judecător și judecat.

Intre astfel de împrejurări, prin pretensia de a se introduce în afacerile publice ale patriei noastre constituționale și liberale numai în favoarea unei singure părți a cetățenilor, de altă parte prin nerezonața de a se zădărnici minoritatea cetățenilor dela aplicarea sinceră și reală a acestor principii, s'a produs constituționalism și liberalism falsificat, care nu numai a dat ca rezultat nemulțumirea generală a populației, dar care în mod fatal s'gduie încrederea cetățenilor în însăși principiile mărețe de constituționalism și liberalism.

Tot prin tendințele mai sus marcate s'a slăbit și ordinea socială, care își are unicul și firesc izvor în sfințenia vieții familiare, s'au tolerat, ba s'au chiar favorizat curente antibisericești și indeosebii potrivnic învățături sublimă a legii lui Christos, și s'a produs astfel apariții, cari stau în flagrantă opoziție cu faptul, că asupra patriei noastre domnește un rege apostolic.

Instruirea poporului se face imposibilă prin forțarea în școlile populare a unor obiecte de învățământ, cari servesc scopuri abătute dela țintă, la care trebuie să ajungă instrucțiunea acestor școli.

Prin procedura aceasta se face mare nedreptate majorității cetățenilor țării căci câtă vreme copiii unei părți, din acești cetățeni pot învăța elementele cunoștinței în limba lor maternă și în școli susținute din visteria statului, copiii altor cetățeni chiar și în școli susținute de părinții lor prin contribuții și ierife speciale, siliți sunt a învăța înainte de toate o limbă pentru ei străină, pierzând prin aceasta timpul și posibilitatea de a-și însuși cunoștințele trebuincioasă pentru viață.

Contrar chiar și cu dispozițiile pozitive ale legilor în vigoare, statul nu numai omite îngrijirea pentru cultivarea cetățenilor în limba lor maternă până unde se începe instrucțiunea academică, ci — abuziv — cetățenilor li-se interzice chiar validitatea dreptului lor firesc și pozitiv de a-și crea înșiși institute de cultură, unde să se poată cultiva în limba lor maternă.

Tot pentru scopurile nefaste ale politicii de guvernament s'au vătămât în mod sistematic drepturile diferitelor confesiuni creștine, s'au desconsiderat autonomiile lor sancționate prin M. Sa, și prin legile fundamentale ale patriei noastre, ba în timpul din urmă unor confesiuni li-se fac greutăți chiar și în ceea ce privește instrucțiunea morală a elevilor aparținători acelor confesiuni.

Aplicarea funcționarilor, cari nu cunosc limba, modul de gândire și moravurile populației în care sunt trimiși ca să slujească intereselor obștei, nu numai că aduce pagube incalculabile acestor interese, dar s'gduie cu deseavărire încrederea cetățenilor în dreptatea și bunăvoința statului și slăbește legăturile de alegerea cetățenilor în dreptatea și bunăvoința statului și slăbește legăturile de alipire ale cetățenilor față cu întocmirile constituționale ale statului, ceea ce mai ales în timpuri critice poate să aducă patriei pagube înspăimântătoare.

Principiul constituțional culminează în participarea cetățenilor la legislațiunea țării prin reprezentanții lor. Mai ales sub acest raport însă partea covârșitoare a cetățenilor este cu desăvârșit nedreptățită. Se tolerează, ba din interese particulare se susține chiar de decenii încoace starea abnormală, că în aceeași țară se aplică două legi electorale, una pentru Ungarea propriu zisă, alta pentru părțile ardelenice. Dar și afară de acestea numai o nelușmănată parte a cetățenilor sunt îndreptății cu dreptul electoral, câtă vreme dării de bani și dării de sânge li sunt toți deopotrivă supuși.

Nedreptatea arendării cercurilor electorale este strigătoare la cer. Prin lege chiar este admisă mituirea sub masca cheltuielilor constituționale.

Presionarea alegătorilor din partea funcționarilor publici și a tuturor organelor, cari stau

în relațiuni de oare-care atârnare față de guvernul țării, opune stavile puternice manifestării nefățărte a adevăratelor opinii obștești asupra raporturilor politice din statul ungar. În chipul acesta s'a produs anomalia, că factorul reprezentativ al legislațiunii necorespunzând opiniei adevărate a majorității cetățenilor, ear' factorul sancționator, chiar în urma acestui sistem numai pretins constituțional, fiind în imposibilitate de a primi informațiuni directe, nefalsificate despre această opinie, se aduc legi contrare intereselor majorității locuitorilor, prin ce se produce în suflitele cetățenilor primejdiosul sentiment, că statul nu le este un bun părinte, ci dușman de combătut.

Nedreptățirea intenționată a majorității locuitorilor țării, sub raportul principiului național și economic social a produs confiscarea desăvârșită a dreptului de întrunire și a libertății de presă, singurele condițiuni ale unui constituționalism și liberalism nefalsificat. Goana în contra presei nemaghiare dă de minciună pretinsul liberalism al politicii de guvernament.

Mulțimea proceselor politice, pedepsele grele de închisoare și bănești, cari trebuie să le suspoarte combatanții naționalităților nemaghiare, cari își pun pieptul contra curentului șovinistic de contopire a naționalităților, arată în toată golățata sa, sistemul de terorizare atât de neuman și contrar legilor fundamentale ale țării, cu care se guvernează statul ungar.

Alimentate prin politica de guvernament, care numai interesele unei singure naționalități din țară le urmărește, și nu numai că nu aplică întru toate legea fundamentală despre „egala îndreptățire a naționalităților“ din patrie — pe care lege dela cel mai sus până la cel mai jos, toți funcționarii publici ai țării jurământ au pus — ci o desconsideră, ba o și întortochează chiar, denegând individualitatea etnică a naționalităților nemaghiare din această țară: aspirațiunile naționale unilaterale au luat, cu deosebire în timpul din urmă, dimensiuni îngrijitoare, cari au început să atenteze chiar la temelii solide ale armatei comune, a cărei perfectă unitate și desăvârșită scutire de veleități centrifugale și șovinistic naționaliste este, afara de indivizibilitatea stăpânirii, pârva cea mai de căpetenie a siguranței statului și a fericitei împreună viețuirii a multelor popoare de sub gloriosul sceptru al dinastiei de Habsburg Lotharingia.

Aceste aspirațiuni naționale unilaterale, favorizate până aci din partea guvernărilor în chip absolut contrar intereselor obștești ale țării, au produs stări anarhice în legislațiunea țării, au adus asupra statului și a cetățenilor toate neferile situațiunii afară de lege și în consecință un pricinuit, ce acum de curând s'a săvârșit din partea majorității parlamentului: lovitura contra libertății cuvântului a reprezentanților țării. Exponent al unei coterii în serviciul unui singur popor și în covârșitoarea sa majoritate rezultat din presiunile și abuzurile elementul ungar a neglijat cu desăvârșire interesele economice, industriale și financiare ale locuitorilor.

Sistemul de dare greșit, fără păreche în țări adevărat culte, legile cari regulează raporturile economice, industriale și financiare, precum și organizația administrației din comitate și comune, toate aceste grămădesc sarcini publice insuportabile asupra cetățenilor mai săraci și în special asupra agricultorilor mici, câtă vreme proprietarilor mari, latifundiilor și capitaliștilor li-s'a creat posibilitatea ușoară de a scăpa dela contribuirea echitabilă și proporționată la suportarea greutăților comune. Favorizarea latitudinilor nu numai că ia posibilitatea creierii unei puternice clase de mici agricultori, ci pedecă li pune chiar și sporirei firești a acestei clase susținătoare a statului.

Muncitorii și în special cei rurali sunt lipsiți de cele mai elementare drepturi omenești. Exploatarea lor nici odată nu s'a făcut obiect de sinceră cercetare și sinceră îngrijire din partea guvernărilor.

Starea economică a țării în chipul acesta a devenit dezastruoasă și a produs dureroasa emigrare a celei mai bune forțe de muncă.

Higiiena publică se află în condiții triste. Cei săraci sunt aproape lipsiți de îngrijirea medicală și cu deosebire mortalitatea înspăimântătoare a copiilor constituie cea mai dezastruoasă acuză față de guvernății țării.

III.

În fața acestei stricte situațiuni a țării delegații români ai cercurilor electorale din țările de

sub coroana sf. Stefan, întruniți în conferința de azi, află că împrejurările extrem de grave nu permit să ne atingem de programul partidului național român, ci din contră justifică susținerea ne atinsă a acestuia în întregitatea sa, așa cum a fost alcătuit în anul 1881 și susținut în anii 1884, 1887, 1890 și 1892, admitând în fața evoluțiunii lor actuale politice posibilitatea unei revizuirii în sens de dezvoltare și amplificare cu scopul de pline asigurări a existenței și libertății noastre naționale.

Fidelii programului național, în considerare exigențelor situațiunii politice conferința enunță și accentuează din nou următoarele:

1. Pretindem neclintit recunoașterea poporului român de individualitate politică alcătuită de stat și asigurarea dezvoltării sale etnice și constituționale prin instituțiuni de drept public pe lângă susținerea intactă a întregității statului țării coroanei sfântului Stefan.

Totodată dorind realizarea acelor postulați și pentru celelalte popoare, cari toate împreună constituiesc statul ungar.

2. În interesul bine priceput al patriei noastre sistăm pe lângă susținerea nestirbită a unității materiei comune în conducere, administrațiune: limba de comandă, dar cerem de altă parte respectarea și uzul mai intensiv al limbii fiecărui regiment.

Pretindem scăriștea timpului de serviciu dela 3 la 2 ani și curmarea tendințelor de mulțumire și în armată.

3. Nu numai că pretindem din non, conform programului național, pururea în deplină vigoare și respectarea legii despre egala îndreptățire, pretindem revizuirea și conformarea tuturor acelor legi ulterioare, a căror dispoziție țae în principii acelor legi fundamentale. În consecință pretindem, ca în administrație, justiție și instrucțiune uzul limbilor popoarelor din patrie prin lege să fie asigurat în așa măsură și în așa chip, ca fiecare popor din patrie să fie judecat, administrat și instruit în limba sa proprie, drept ca funcționarii publici în fiecare ținut să fie aleși ori numai dintre fiil poporului, care li locuiește, ear' dacă n'ar sta la dispoziție atare, la tot cazul funcționarii publici să cunoască în graiu și scris limbile acelor popoare, în mijlocul cărora sunt aplicați.

4. Pretindem autonomie deplină pentru toate confesiunile și cerem, ca tuturor confesiunilor, proporțiune cu numărul sufletelor de credincioși din visteria statului să li-se pună la dispoziție mijloacele materiale, cari sunt de lipsă pentru administrarea bisericilor, dotarea preoților și susținerea școlilor confesionale astfel, ca în țara întreagă instrucțiunea elementară să fie absolut gratuită. Pretindem obligativitatea căsătoriei în sericești și ștergerea legii inconfesionalismului.

Pretindem, ca în școlile primare de stat și comunale, unde majoritatea locuitorilor e români, limba de propunere să fie românească. Încât pentru școlile confesionale conferința protestea solemn în contra proiectului de lege al ministrului de culte referitor la revizuirea învățământului primar și în contra tendințelor depuse în acest proiect.

5. Pretindem autonomia deplină a comunităților și a cercurilor administrative și arendarea lor cu deosebire considerare la limitele de limbă popoarelor din țară; pretindem alegerea funcționarilor administrativi din popor cu excluderea dreptului de candidare și desființarea instituțiilor viriliștilor.

6. Cerem lege electorală pe baza sufragiului universal și arondarea cercurilor cu număr egal al alegătorilor, votarea secretă în sediile materiale înaintea unei comisii ambulante și reprezentarea minorităților în parlamentul țării.

Pretindem să se garanteze prin lege dreptul de întrunire și asociare fără nici o restricțiune pretindem votarea deplinei libertăți a presei, și limitate în afacerile publice.

7. Cerem transformarea radicală a sistemului de dare, reducerea dării de pământ, peste tot producerea contribuției progresive, scutirea de contribuție a minimumului de existență și desființarea dării de consum pentru articlii indispensabili de alimentare.

8. Pretindem desființarea fidei-comiselor, proprietărea în măsură corespunzătoare a agricultorilor prin vinderea în părțile sub condiții favorabile a moșiilor statului. Cerem inalienabilitatea și indivizibilitatea minimumului de proprietate și pretindem, ca în ținutul locuit de Români colonizările să se facă numai cu populațiunea

mână. Pășunatul în pădurile statului să fie pe lângă taxă mică dat în arîndă direct poporului, iar legea referitoare la păduri să fie schimbată mai spre ușurarea poporului.

Interesele muncitorilor să fie scutite în mod echitabil în raport cu munca lor făcându-se imposibilă exploatarea lor din partea întreprinzătorilor. Prin institut de stat să se introducă asigurarea obligatorie a muncitorilor pentru cazul de boală și bătrânețe, având să contribuie în acest scop statul, întreprinzătorii, precum și aceia cari aplică muncitori. Nu mai puțin pretindem statificarea igienei publice, medic și medicamente pentru săraci.

IV.

Pentru eluptarea postulatelor depuse în programul național. În concluziile conferențelor naționale și în cele de mai sus, poporul român se va folosi de toate mijloacele constituționale, căutând a delătura toate piedecile artificiale ce i-se pun în cale.

Indeosebi asupra participării ori neparticipării națiunii române la viața politică conferința se simte necesitatea a declara, că câtă vreme nu vor fi scoase din vigoare legile electorale actuale artificial așa întocmite, ca să fie exchise naționalitățile nemaghiare dela înțurire faptică în conducerea afacerilor țării, — poporul român din țărilor coroanei sf. Ștefan nedreptățit prin aceste legi, nici că poate fi reprezentat în parlamentul țării în chip demn de importanța sa politică ce o are, ca după număr a doua naționalitate din țară. Prin abuzuri oficiale la alegeri nedreptățiri la compunerea listelor electorale, influențări violente și presiuni prin direcțiile administrative, prin plățiri permise chiar și prin legea votului, prin corupțiuni cu bani cu băuturi și mâncări, prin amenințări și răsbunări contra acelora, cari au curajul de a se spune, — se face imposibilă exprimarea adevăratei voințe a alegătorilor și se falsifică opinia publică a cetățenilor. Suntem așa dar plini de neîncredere față de parlamentul țării și câtă vreme va dăinui starea actuală a lucrurilor, nici un bine dela acel parlament nu așteptăm și abia credem, că vocea deputațiilor naționale, pe cari am isbuti a-i trimite în parlamentul din Budapesta, va fi ascultată și va putea să schimbe în spre bine situația politică mașteră, în care se află poporul românesc din patrie.

Cu toate acestea însă considerând, că concluzul conferinței naționale dela Sibiu din 1881, prin care s'a decretat pasivitatea și li s'a impus conducătorilor politici ai poporului român îndatorarea să se îngrijească, ca „această rezistență pasivă să devină serioasă și reală“, nu se mai poate executa corespunzător; considerând, că între stările actuale binecumpănite, executarea pasivității reale întâmpină greutăți neînvingibile iar a susținea și mai departe, că păstrăm pasivitatea când un număr foarte însemnat al alegătorilor români nu o ar observa, ar trece de sinamăgire deșartă; luând apoi în considerare, că demoralizarea moravurilor politice, care amenință poporul nostru național în activitate se va putea delătura și împedea; considerând apoi, că aceasta e calea cea mai potrivită pentru a educa poporul politicește, făcându-l imun față de seducerile străinilor; considerând, că numai astfel se poate desminti real în fața lumii întregi falzul susținut de actualii guvernanți, că poporul românesc n'ar consimți cu scopurile politice ale conducătorilor săi, ci în marea sa majoritate ar aproba nedreptățile ce i-se fac; și considerând în fine, că numai așa se va delătura pedecă, care nelegal și volniceste s'a pus în calea organizării temeinice a partidului nostru național, precum și în calea funcționării libere a acestui partid:

Conferința delegaților români ai cercurilor electorale a țărilor de sub coroana sf. Ștefan decretează prin aceasta intrarea în activitatea parlamentară a alegătorilor români pentru toate cercurile electorale.

V.

În senzul ordinei de zi, pentru executarea acestor concluzi și pentru conducerea afacerilor electorale, conferința exmte un comitet de 16, care comitet va avea să raporteze proximei conferințe despre lucrările și activitatea sa.

VI.

Conferința apreciază greutățile destul de mari, cu cari comitetul național a avut să lupte în decursul ultimului deceniu, constatând că comitetul s'a degajat de datorința sa cu cinste și

raportul prezentat li ia cu mulțămintă la cunoștință“.

*

În virtutea rezoluțiunii V s'a ales următorul comitet electoral executiv: George Pop de Băsești, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Alexandru Vaida Voevod, Dr. Mihali, Dr. Ioan Suci, Dr. Nicolae Comșa, Dr. Aurel Lazar, Dr. Aurel Vlad, Dr. Aurel Cosma, Dr. Isidor Pop, Dr. Victor Bontescu, Dr. Ioan Șenchea, Dr. Victor Onișor, Nic. Ivan, Dr. Stefan C. Pop Virgil Tomici.

Electorale.

Din cercul Chișineu.

Domnul Ioan Russu Șirianu, candidatul Chișineului își va ținea azi Marți în Sepreuș vorbirea de program.

Candidat român în cercul St.-Ana.

Primiim informațiunea, că alegătorii români din cercul Sânt-Ana au candidat la deputație pe dl *Simion Codrean*, proprietar în Siclău. Dumnezeu să le ajute.

Candidat în cercul Becicherecul mic.

Partidul național român din Becicherecul mic a candidat eri de deputat pe dl Dr. George Adam.

Candidat naționalist în cercul Zichyfalva.

Alegătorii români și sârbi din Cercul Zichyfalva au candidat de deputat național pe preotul *Terențiu Oprcan* din Cenadul-sârbesc cu programul Surbilor radicali.

Le dorim izbândă.

Din cercul Boroșineului. Dlu Dr. Ioan Suci, candidat național în acest cerc, îi s'a făcut Duminecă în Cermeiu o primire într'adevăr triumfală. O mulțime imensă a așteptat la tren pe iubitul luptător și într'un lung convoi de trăsură, în frunte cu un banderiu de 102 călăreți l'au însoțit, când a intrat în oraș. La 10 oare dl Suci a rostit în mijlocul pieței, între cele 2 biserici în liber, discursul seu program, primit cu mare însuflețire. Poporul român din Cermeiu, condus de un păstor sufletesc adevărat și Român verde, cum este părintele Dimitrie Popoviciu, e cu trup cu suflet pentru candidatul național.

În Șomosches, unde Duminecă după amiază a escurs dl Dr. Suci, asemenea cu banderiu a fost întâmpinat steagul național. Mulțime mare de alegători, cu preotul în frunte ia mers în cale până la hotar, spre a-l bineventa. Dl Dr. Suci și aici, tot în liber, prin o vorbire înfocată a aprins în sufletul Somoșchelanilor făclia credinței față de neamul românesc.

Luni în 16 Ianuarie n. a cercetat dl Dr. Suci comuna *Berechetu*, care asemenea primire festivă i-au făcut, deși protopretorele și cu slujbașii sei încă din preseară încercata-au tot posibilul spre a împedea exprimarea liberă a însuflețirii poporului. Cu toate acestea satul întreg s'a adunat într'un a asculta desfășurarea programului național prin glasul chemat al dlui Dr. Suci, și efectul a fost atât de frapant, încât azi Berechenii, cari până acuma tot la carul stăpânirii au tras, cu un trup și cu un suflet cu toții, în frunte cu preotul lor, care gârduia pe candidatul național, pentru Dr. Suci o să voteze.

Tot Luni, după amiază, a cercetat Dr. Suci comuna *Apateni* din «Lunca» Aradului. Însuflețirea Românilor din această comună pentru cauza și programul național s'a manifestat prin ovații atât de imposante aduse candidatul Dr. Suci, încât putem zice, că o primire mai splendidă și mai caldă nici că este posibilă.

Nerăbdurii de al avea pe iubitul lor candidat în mijlocul lor, plecat-au Apateni cu un șir lung de trăsură și cu un banderiu numeros de călăreți împodobiți până la Berecheiu, cale de 10 kilometri, ca să-l întâmpine. Spre ascultarea discursului adunatu-sa «tot satul», cu mic cu mare și aprobările și aplaudările, cu care acoperia mulțimea însuflețită discursul de program al candidatul român, erau fără sfârșit.

Cu un cuvânt: Luncăniții au primit pe candidatul național cu o însuflețire impunătoare. Laudă lor!

Deputația dela Făget.

13 Ianuarie 1905.

Azi a sosit la Făget candidatul Banffyst: Bicskei Rosenfeld Henrick, cu preotul vestit Hock; a fost întâmpinat de oamenii lui Nemess, cu nea peste obraz și cu chipuri de maimute; apoi «abzugurile» nu mai curmău; vorba e de 2 jidani! Abia la 7 oare seara — încontinuu întrerupt — a putut a-și spune Bicskei programul, criticând foarte aspru guvernul și agenții lui; Hock a căznit foarte tare pe fibirău și inteligenții, — cari îl «abzuguiău» — zicând: că a crezut că va ține o vorbire clasică, la niște oameni culti, dar așa să vede că s'a înșelat!

15 Ianuarie 1905.

Azi cu trenul de 9 oare a. m. a sosit dela Orăștie candidatul cu program național (1881) Dr. Aurel Muntean: animația e mare; poporul să crede că va fi numai pe lângă Muntean, — afară de slujbași. —

Primirea a fost uimitoare!

16 Ianuarie 1905.

Azi și-a ținut vorbirea — program Drul Muntean; lume imensă îl aplauda; chiar Ungurii nu mai tăceau cu «Ejlen»-urile se n-țelege: ungarilor 48-tiști li-a plăcut când critica guvernul). Veneratul Virgil Tomiciu, a condus adunarea cu o rară tactică; omul acesta pricepător și expert ni-a uimit, cum a știut conduce adunarea; singur fibirăul a recunoscut că Românii sunt element de ordine pe cum și la vorbirea Drului Muntean a declarat că să: *închină*.

Vorba e că nimăruț (afară de jidovi) nu îi place de Nemess și Rossenfeld: dar poruncă e mare față de Nemess (guvernamental) iar la Rosenfeld *sună* tare în busunar.... Pe lângă toate aste, să dă ca sigură alegerea lui *Muntean* mai ales, oamenii puși în frunte cum e Tomiciu, rar să află a să pricepe la de astea.

Dacă totuși, s'ar întâmpla o cadere — vina va purta-o (onoare excepțiilor) numai și numai preoțimea, care de frica congruet — șovăește.

Ce va mai fi, va urma.

Riporter.

Coadă de topor în Ighiu.

Guvernul, desperat de pășirea bărbătească a Românilor pe terenul activității parlamentare, încearcă a slăbi puterea acestora mai ales folosindu-se de suflete slabe, cari se dau unelte în contra fraților.

Candidatul național din cercul *Ighiu*, vrednicul Dr. *Alexandru Vaida-Voevod*, a dat afară din cerc pe Werner Gyula, satelitul lui Tisza Pista. Acum guvernul a trimis la Ighiu pe un nefericit de Român din Blaj, pe avocatul *Nestor (Pilu)*, ca să cerșească voturile Românilor în contra înflăcăratului naționalist, dl *Vaida-Voevod*.

Românii vor arăta ușa astorfel de oameni cari vreau să ajute guvernului în contra neamului nostru

Alegătorii Români! Vă sfătuim, ca mai ales de Români guvernamentali să Vă feriți ca de foc, că ei sunt cei mai mari dușmani ai noștri și umblă numai să se căpătuiască prin voturile voastre.

Candidați cu adevărat români sunt numai aceia, pe cari vi-s'a recomandat de comitetul central executiv al partidului nostru. Voi numai acestora să dați voturile voastre, ear celorlalți — ușa.

Cătră amicii ziarului nostru.

Rugăm pe amicii ziarului nostru din toate părțile țării, ca să ne comunice imediat, chiar prin telegraf ori telefon, toate cele ce se întâmplă în cercul lor electoral cu privire la campania electorală a partidelor naționaliste.

Dorul Nădlăcanilor.

Românii, Sârbii și Slovacii din cercul electoral al Nădlacului adunați la sfat cu nespuse însuflețire au dat expresiune durului lor de a avea un candidat naționalist pe Dr. Vasile Lucaciu, acest anteluptător al alianței naționalităților. Insuflețirea e atât de mare, încât a străbătut în toate păturile populației convingerea, că Slovacii și Români uniți în iubire frățescă de astădată vor putea hotărî ei soarta mandatului de deputat în cercul Nădlac.

Despre fazele acestei afaceri vom aduce știri amănunțite.

D'ALE ALEGERILOR.

Kupár Rezső. În presa maghiară găsim acum des acest nume. La Beiuș candidează adică directorul Buteanu, cu program guvernamental și ovreii Barta Ferencz, cu program kossuthist. Fiindcă românul Buteanu, directorul unui institut greco-catolic, spriginește pe calvinul Tisza, dl Radu Cupariu este revoltat. Cu drept cuvânt, — zicem noi. De cât dl Cupariu greșește în ce privește — conclusia finală. În loc de a se agita pentru o candidatură națională, combătând pe ambii candidați, d-sa s'apucă să spriginească pe — Barta, care nici măcar creștin nu este!... Și merge cu devotamentul până acolo dl Cupariu, încât tâlmăcește Românilor vorbirea ovreiiului Barta... Cel puțin așa relatează presa maghiară.

Așa logică nu s'a mai pomenit.

Ori dl Cupariu nu știe de uneltirile kossuthiste dela alegerile trecute, uneltiri cari au dus pe atâția Români în rătăcire, ear în urmă la temniță și chiar moarte?... Aleșdul nu e oare opera kossuthiștilor?

DIN ROMANIA.

Crăciunul la Palat Vineri, 24 Decembre la orele 12 din zi, Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul Primat înconjurat de înaltul cler, s'a înfățișat la Palatul din Capitală cu Sfințele icoane și în prezența MM. LL. Regelui și Reginei, precum și a AA. LL. RR. Principelui și Principeșelor Elisabeta și Maria, față fiind Curtea Regală, a făcut rugăciunile obișnuite în ajunul Nașterii Mântuitorului.

După sfânta ceremonie, Majestățile lor binevoiră a reține pe Inalt Prea Sfinția Sa la dejun.

Cu ocazia Sfințelor sărbători ale Crăciunului s'au distribuit în tot cursul săptămânei trecute, din partea MM. LL. Regelui și Reginei și AA. LL. RR. Principelui și Principeșei României,

pe la săracii din București, precum și la cei din Iași, Craiova, Birlad și alte localități din țeară 40.000 lei în bani, lemne și îmbrăcăminte.

Numărul săracilor ajutați trece peste 2000 numai în București.

Crăciunul la Cotroceni. Mai multe eleve ale secției normale dela azilul „Elena Doamna“ au fost primite în ajunul crăciunului la palatul Cotroceni, în sala în care se afla pomul de Crăciun al micilor Principi.

Elevele au intrat în sală cântând diferite cântece de stea, după care au oferit A. S. R. Principelui Nicolae o stea pictată și pirogravată de ele.

Erau de față MM. LL. Regele și Regina, și AA. LL. RR. Principele și Principeșă României împreună cu Casele civile și militare.

MM. LL. Regele și Regina precum și AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Principeșă Maria au înaintat către eleve și au bine-voit a se întreține câte-va momente cu dinsele interesându-se de aproape de mersul școlii.

Micii principii se întreceau oferind elevelor jucării și bomboane. Au urmat apoi câte-va cântece, după care A. S. R. Principeșă Maria a mulțumit elevelor pentru stea.

A. S. R. Principeșă Maria a bine-voit a trimite și anul acesta, azilului „Elena Doamna“, jucării și bomboane pentru pomul de Crăciun.

Principii Moștenitori la Birlad. AA. LL. RR. Principele Ferdinand și Principeșă Maria s'au dus ieri la Birlad spre a lua parte la serbarea pomului de Crăciun, organizată de ofițerii regimentului 4 de roșiori.

La gară, Principii Moștenitori au fost primiți de autoritățile civile și militare și de un public foarte numeros.

Onorurile militare au fost date de o companie de infanterie, cu muzică și drapel. Dl general Zosima a prezentat raportul.

D-nele colonel Herescu, căpitan Mitescu și Naumescu au oferit Principeșei Maria flori.

Altețele Lor Regale, după ce s'au întreținut cu persoanele prezente, s'au urcat într-o trăsură escortată de două escadroane de roșiori, și au pornit, în mijlocul aclamațiilor publicului, la cazarmă.

Aci AA. LL. au fost primite de întregul regiment înșirat pe linie, cu drapel. Muzica a intonat Imnul Regal.

Soldații au aruncat buchete de flori. AA. LL. RR. au intrat în casinul regimentului unde s'au făcut prezentările.

A. S. R. Principeșă Maria a distribuit cadourile ofițerilor, gradelor inferioare și soldaților. Seara a avut loc un banchet, după care a urmat dans.

A. S. R. Principeșă Maria s'a reținors azi dimineață în Capitală, iar A. S. R. Principele Ferdinand s'a dus la Buhăești unde a luat parte la o vînătoare.

În București s'a înființat o secțiune română a Federației Latine.

Eată Prospectul: Federațiunea Latină are de scop, conform statutelor generale din Paris, cât și a celor Române din 17/30 Decembrie.

1) De a crea în Paris, ear în România în București, un loc de întrunire al Latinilor din Europa și America, unde să poată lega între ei relațiuni de amicie și solidaritate.

2) De a deștepta și răspândi prin mijlocul broșurilor, ziare, cărți și conferințe sentimentele de solidaritate latină, ce trebuie se lege pe toate popoarele de rasă latină, ca și pe indivizi, între ele.

3) A aduce pe națiunile latine din Europa și America a se grupa într-o silință comună, cătră acelaș ideal de pace progres, civilizație și ajutor între ele, în caz de nevoie.

4) De a lucra prin o propagandă activă la răspândirea ideilor, propagate de federațiunea latină, și de a fonda muzee comerciale și industriale, în capitalele tuturor țărilor latine.

5) Membrii federațiunii respectă credințele religioase, și opiniile politice particulare ale fiecăruia din membrii săi.

6) Condițiunile ce se cer spre a fi admisi ca membru în federațiune și în Secțiua României sunt:

a) Să fie Român; sau de origine latină de es.: Francez, Italian, Spaniol etc. sau din republicele Americane latine. — Români din provinciile supuse străine, sunt considerați și Români din România liberă.

b) Pentru a fi admis cine-va trebuie să adreseze Comitetului o cerere, conform cu cea de pe contra-pagină, însoțită cu 10 lei taxa, de admitere, și cotizația anuală de 6 lei plătită anticipat în două rate.

7) Membrii sunt datorii să vie la întrunirile la care vor fi chemați de comitet, ear în pedicarea de a veni să o motiveze prin o scrisoare la care vor anexa și 50 bani ca obol pentru fondul extra-ordinar.

8) Persoanele care vor depune odată pentru tot de-auna suma de 100 lei în sus vor fi admiși ca fondatori.

9) Fiecare membru va obține dela comitet o carte de membru anuale, pentru care va plăti 50 bani.

10) Membrii cari nu se vor conforma dispozițiilor art. 6 al. și art. 7 și 9 în termen de 15 zile dela cerere; vor fi radiați.

11) Vor fi pedepsiți cu isgonirea din federațiune, fără drept de a mai putea fi readmiși membrii care vor lucra, sau se vor dovedi că lucrează în contra intereselor, Românișmului sau ale federațiunii. — Numele lor vor fi publicate în ziare, și comunicate tuturor Comitetelor ce fac parte din federațiune.

Decisiunea din 17/30 Decembrie 1904.

Cererea de admitere e următoarea:

Sub-semnatul..... în etate de ..... ani de profesiune..... de națiune..... domiciliat în Orașul..... strada Nr.....

Luând cunoștință de condițiunile ce se cer spre a fi admis ca membru al Secțiunii Române

Rog pe On. Comitet a mă admite ca membru

obligându-mă a mă conforma obligațiunilor de față, și angajându-mă pe onoare și conștiință a lucra, din toate puterile la realizarea scopului urmărit de federațiune.

Alături pe lângă această și lei..... taxa de admitere cum și cotizația de..... lei pentru șase luni.

La Orașul..... la..... luna..... 190.....

La Răboj.

În lista deputației trimisă la Vörösmarty László în Budapesta pentru oferirea candidaturii orașului Arad cu program guvernamental, cetim între alții și numele dascălului român din Arad, *Nicolae Ștef.*

Oare domnul acesta dela cine a primit concediu, ca să colinde ulițele Județului pestei în loc să-și vadă de afacerile școlare? Însămnați-l bine, învățătorii români, ca să nu-l uitați nici-odată la față.

Album artistic.

intocmit și editat de reu. agr. română din Sibiu. c. s.

Înștiințare și apel.

Pe 40 tabele (cartoane), 44/33 cm. m. colorate splendid și la fel cu originalele țărănești mai toate vechi și în parte străvechi. „Album artistic“ arată minunățiile datorite acului și războjului românesc, minunății ca și cari mai puțin rești, mai mândre, mai ademenitoare, nici în la nici un alt popor n'au existat.

Reprezentate sunt, prin 284 broderii (culturii) și țesături alese, 20 comitate cu peste 100 c. mune.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor evalueat de școale medii p. studiul higienei.

Institut de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de fălcă. Dantură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu cement, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice curate. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți Dantură fixată și mobilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

Războiul ruso-japonez.

Rentoareerea lui Stössel acasă.

Echo de Paris anunță din San-Petersburg, că Stössel și-a dat cuvântul de onoare japonezilor fiindcă vrea să se întoarcă în San-Petersburg, ca să poată face țarului un raport fidel despre istoricul asedierii Port-Arthurului. După cum se vestește Stössel va debarca pe pământ european în Marsilia, de unde va călători prin Berlin în capitala Rusiei. În Berlin Stössel va fi primit în audiență de către împăratul Vilhelm, și cu această ocazie își va primi decorația oferită de împăratul.

Ziarul *Morningpost* află din Washington că se crede în cercurile oficiale că pacea în Extremul Orient va fi iscălită în curând.

Berna. — Biroul internațional pentru pace a făcut demersuri pe lângă diverse grupări pentru pace pentru a se lucra spre a se pune capăt războiului.

Berlin. — Știri din Petersburg vestesc că cercurile oficiale sunt indignate de șomotele care circulă cu privire la dorința de pace a Rusiei. Se desmint de asemenea știrile după care s'ar fi rechemat escadra amiralului Rosjstvensky; din contră, flota rusă este absolut necesară în vederea unui eventual atac al Japonezilor contra orașului Wladivostok și insulei Sachalin.

Vecinicul blestem al Rusiei reutatea administrației și necinstea stujașilor au făcut să fie greșeli și lipse mari la întărirea Port-Arthurului, înainte de toate au lipsit munițiile. Intinderea scorbutului dovedește că nici de merinde nu s'au îngrijit cum să cade. Astea sunt dipasuri care duc la catastrofa și în privirea cărora nici vitejia cea mai aleasă nu poate fi de folos. „Cercul e sus și țarul departe“ se potrivește și mai mult pentru Mancuria ca pentru războiul ruso-turc și lumea s'a speriat și atunci de corupția de necrezut a administrației rusești. Clăditorii de fortificații înaltă cântece de laudă zidurilor moarte, aparate cu atâta vitejie. Nu s'o afla oare nimeni ca să le spuie că zidurile moarte nu sunt nimic, dacă nu sunt întărite cu tunurile cele mai bune, cu munițiile cele mai îmbielșugate și aparate de soldați viteji. Dealul de 203 m., a cărui cucerire a fost începutul sfârșitului și totuși au fost acolo cele mai înverșunate. Port-Arthurul însă a căzut, deși mai erau 30 de forturi tefere, pentru că nu mai era muniție pentru tunuri. N'o să se priceapă odată ce însemnă cetățile întărite și cum trebuie întrebuințată forța vie?

„Rusia“ publică raportul contra-amiralului Messer, de acum 7 ani, despre starea flotei rusești și care a ramas neluat în vre-o seamă. Messer a aratat de pe atunci lipsurile flotei. A aratat greșelile de construcție ale chiurasatului „Petropavlovsk“ care nu era nicăeri bine lipit așa ca să nu pătrundă apa. Messer a zis de pe atunci că o stricăciune neînsemnată ar pricinui scufundarea vasului. Toate celelalte vase aveau de asemenea greșeli și nu erau la înălțimea tehnice moderne. Raportul l'a făcut contra-amiralul în urma inspecției cu care a fost însărcinat. Dar amiralul Verhovskoi, sub privegherea căruia se făcuse construirea, a declarat că Messer n'are dreptate și afacerea s'a clasat. Iată de ce o flotă ce părea mare și puternică a fost nimicită cu totul în Asia resăriteană. „Rusia“ zice că, dacă nu se va face la administrația marinei o reformă radicală, în zadar s'ar cheltui alte 400 de milioane de ruble pentru o flotă nouă.

„Novoie Vremia“ cere darea în judecată a acelor cari au făcut cetatea fără a să îngrijă în de ajuns pentru adâncirea portului și pentru docuri, pe cari au făcut cetatea fără a se gândi

s'o înarmeze cu destule tunuri și muniții. Soldații lui Stoessel au ajuns ca niște umbre și la 200 de focuri japoneze, abia puteau răspunde cu unul. Poate s'o găsi vre-un articol de lege care să îndatorească pe cine-va să nu lase nici odată o cetate lipsită de muniții și hrană, de îmbrăcăminte și de medicamente. Port-Arthurul dovedește că, după 50 de ani, s'a putut avea alt Sevastopol.

Deosebirea e că atunci s'a scufundat o flotă de lemni iar acum una în fruntea căreia se aflau șese chiurasate de tipul cel mai nou. Numai o judecată va scoate la lumină pe vinovații adevărați, dar o judecată nu numai de formă, ci o judecată aspră, singură în stare a băga în groază pe cei vinovați de mizeria și de rușinea dela Port-Arthur. Rusia cere această judecată, iar apărătorii viteji ai cetății n'au a se teme de nimic. Numai acea judecată va putea mântui Rusia de dușmanii din năuntru, cari sunt mai primejdioși de cât cei de afară.

NOUȚĂȚI.

A R A D, 17 Ianuarie n. 1905.

— **Serbătorile Crăciunului și Anului nou în Oradea mare.** Din Oradea mare ni-se scrie, că serbătorile Crăciunului și Anului nou Români de acolo le-au prăznuit după vechile obiceiuri creștinești și românești cu toată pompa bisericească. În biserica catedrală gr. cat. a pontificat P. S. Sa Episcopul Dr. Demetriu Radu, ear în catedrala ortodoxă vicarul episcopesc Vasilie Mangra. A doua zi de Crăciun P. S. Sa episcopul Radu a dat un prânz de gală, la care a fost invitată inteligența română fără osebire de confesiune. Intre oaspeții binevăzuți a P. S. Sale au fost și distinsi fruntași ai partidului național, George Pop de Băsești, președintele partidului și Dr. Teodor Mihali din Deș, apoi din Oradea mare, Nicolae Papp director de finanțe, Dr. G. Plop jude la tabla reg., Ioan Papp fost deputat dietal, Dr. Coriolan Papp, Nicolae Zigre, etc. cari toți s'au simțit ca în familie la masa ospitală a P. S. Sale.

În ziua Anului nou Episcopul Dr. Radu cum și vicarul episcopesc Vasilie Mangra au primit felicitările autorităților civile și militare precum și a inteligenței române din loc.

Rescumpărări de felicitări la anul-nou. Ca rescumpărarea felicitărilor de anul-nou, au contribuit spre scopurile culturale a despărțământului Timișorului Nicolae Vianțu, Mehala 1 cor., Dr. Ioan Maier, Jebel 2 cor., Corneliu Teahă, Ligid 3 cor., Iuliu Nicolaevici și Valeriu Pop, Timișoara câte 4 cor. Ioan Pepa Buziaș 5 cor.

— **Școli nouă de stat.** Ministrul de culte și instrucțiune ungar a hotărât înființarea a 123 de școli nouă primare de stat în cursul anului 1905. Din acestea 5 se vor înființa în comitatul Alba inferioară, 6 în comitatul Aradului, 1 Bihor, 1 în Hunedoara, 3 în Tirnava-mică, 4 în Cojocna, 2 în Ciraș-Severin, 1 în Murăș-Turda, 4 în Maramurăș, 1 în Selagiu, 9 în Timiș, 2 în Turda Arieș, 3 în Torontal. Cele mai multe, 24 la număr, se vor înființa în comitatul Sătmarului și anume tot prin comune românești. Eată și numele lor: Domahida, Szamosdob, Jidani, Csengerbagos, Vetès, Nagykolcs, Hirip, O. Cyürös, Comărzana, Tartole, Bicsad, Mozesfalu, Kányahaza, Avasujfalu Lipou, Borlești, Sicarlău, Sișești. Cănaș, Remetea, Nireșul mare, Văleni și Hosufalau.

Un prinț nou japonez. Principesa Sadako, soția prințului moștenitor Yoshihito, a născut un principe, al treilea fiu al prințului moștenitor.

Această lucrare, cu adevărat monumentală și în același timp națională, întrunește, în același mănunchiu artistic, lamura ornamenticele noastre casnice de pe întreg teritoriul Ungariei locuit de Români.

Textul explicativ „Cuvânt înainte“ formează o broșură, în mărimea tabelelor, de 40 pagini, între cari nu mai puțin de 25 pagini cu numiri și expresii culse din graiul țărănimei, numiri atât de interesante și instructive.

Drept învâliș aevea superb și neaș românesc servește o mapă (scoarță), care singură a reclamat spese de vre-o 3200 cor.

Un tioc de carton servește ca adăpost.

Calculând executarea tabelelor în color și textul și ajustarea și anunțările, colorate și ele, opul întreg se vine cu peste 13,000 cor., pe lângă că autorul, dl Dimitrie Comșa, a cheltuit, ani întregi, zel și abnegație și trudă fără preget.

Rândul e acum la inteligența noastră de pretutindenea, ca să întrevină cu sprijinul său, bănesc și moral, cumpărând pe întrecute și îndemnând marele public român și străin, să cumpere albumele, făptuite cu grele jertfe, în cinstea și serviciul neamului întreg.

Binevenit va fi „Albumul artistic“ cu deosebire pentru ateliere și școli artistice și industriale, pentru bibliotecă, muzee și reuniuni culturale, pentru industria casnică și lucrul de mână etc.

Pictorii și toți închinătorii artelor plasticele măestri și diletanți, vor găsi în ornamentica populară, depusă în albume, un isvor nesecat de inspirații și motive românești.

Și nici că s'ar putea cadou național mai falnic și ademenitor, cu deosebire acum de ziua Nașterii Domnului și Anului-nou, cu ocazia serbării numelui, când cu premiarea fitorilor artiști etc.

Școlile populare mai de seamă și familiile fruntașe, cuvânt au și ele a-și procura „Albumul artistic“.

Condițiile procurării. Prețul unui exemplar, cu mapă și tioc, e statorit pentru Austro-Ungaria cu 56 cor. = 28 fl., pentru străinătate cu 60 lei (= franci) resp. 48 mărci (germane)

Reduceri de preț nu se pot încuviința.

Greutatea unui album fiind de peste 3½ kilogr., speșele de expediție fac 1 cor. și resp. taxa vamală.

Dacă întreg prețul se achită de mai înainte, expediția urmează franco. De unde nu, speșele expediției cad în sarcina cumpărătorului.

Se recomandă deci achitarea de mai înainte a prețului întreg, prin asignație postală, resp. expediția se face cu ramburs.

Plătirea în rate se admite numai în și pentru Ungaria, nu și pentru străinătate. Plătirea urmează a se face în trei rate, cu prețul urcat de 60 coroane = 30 floreni, cum și speșele de expediție.

Rata dintăiu e statorită, de exemplar, cu 30 coroane ear ce'elalt două rate cu câte 15 coroane.

Rata dintăiu se încasează prin asignație postală, eventual rambursă, s'au și direct când se luarea în primire, ear celelalte două rate în termen de câte o lună. Dacă plata n'ar urma până la termen, încasarea se va îndeplini prin mandat postal.

Credit pentru rata dintăiu nu se acordă și cu atât mai puțin pentru suma întreagă.

Cumpărarea în rate se consideră ca fiind efectuată, și valabilă, numai dacă a pmes, de odată cu achitarea ratei dintăiu, umplerea și subscrierea cu mâna proprie și apoi retrimiteră la adresa comitetului agricol a bi etului de comandă.

Librarilor și colectanților se acordă proviziunea cuvenită, conform invoelii în scris.

Prospecte cu asigații și bilete de comandă se trimit la cererea ori și cui.

Comande primește și execută:

Comitetul reuniunii agricole române în Sibiu
(Nagy-Szeben).

CANCELRIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

A rad, strada A t z é l P é t e r Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserică în mod artistic, din care cauză o recomandăm îndeosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

INSERTIUNI și RECLAME.

Primul
și singurul institut de
specialitate p. spălarea
și curățirea rufelor
al lui
Bettelheim K.
ARAD, Aulich Lajos-u. 2.
Nr. Telefonului 184.

Primul atelier din Arad, pentru re-
pararea de ciornice și bijuterii.
Nr. Telefonului 63.

Cărbuni de peatră
de Petroșeni pentru Salon.

Briquette de cărbuni rotunzi de Tatra.
Briquette de cărbuni

„ILSE“

de Prusia

443

cel mai ideal material de încălzit.

Se cepăta pentru preferile cele mai cu-
lante cu transport la

ROTH JÓZSEF

Intreprindere de transport de mașini.

— ARAD, Eötvös-utca 3 sz.

Aceste cărți să pot procura dela tipografia
semin. din Blaj (Balázsfalva) ori dela autorul spe-
dându-se banii înainte, — ori contra rambursă.

A apărut și se află de vânzare la institu-
tul tipografic, „Minerva“ din București urmă-
toarele broșuri:

Dureri innabușite de M. Sadoveanu 2 cor.
Șoimii de M. Sadoveanu 1.50 cor.

La administrația „Tribunei“ să află de vânzare
următoarele cărți:

„La Roma“ de Russu Șirianu	Cor. 2	— plus	10 fl. porto
„Povestiri și schițe“ de S. Secula	1.	—	5 „ „
„Nuvele“ de Emil Zola	Cor. 0.40	—	5 „ „
„Școlarul declamator“	„ 0.50	—	5 „ „
„Vatra părăsită“ I. Slavici	„ 1.50	—	10 „ „
„Stropi de roaună“	„ 1.—	—	10 „ „
„Aur“ Const. Hodoș	„ 1.50	—	10 „ „
„Telegrama“ farză în 3 acte	„ 0.30	—	3 „ „
„Calendarul“ diecesei aradane	„ 0.40	—	10 „ „
„Carmen Sylva“ de Vojen	„ 1.—	—	5 „ „

Văd. Georgiu Țaro, preteasă în vîrstă
de 40 ani fără copii și săracă, se angajază
ca econoamă la vr'un preot sau chiar și
la vr'un econom cu stare mai bună.

Doritorii sunt rugați a se adresa la
adrese anumită: Văd. George Țaro, u. p.
Tenke, Görbed (Bihar-megye).

— Atragem atenția on. public asupra anun-
țului lui Igaz Sándor.

— Atragem atențiunea asupra anunțului a
lui Polák Sándor.

Redactor responsabil: Sever Boen.
Editor-proprietar: George Niehln.

ea să dea, mulți copii nu s'ar strica și n'ar aduce
deseori rușine familiei lor.

În toate țările civilizate s'a recunoscut de
tătră toți oamenii de bine că lectura bună, aleasă
și potrivită cu mintea tinerilor este, mijlocul cel
mai bun și mai sigur de a îndrepta tinerimea pe
drumuri bune, spre ținte nobile. Un mare învățat
Herder, a zis: „adeseori o carte a format sau a
trădat pe un om pentru întreaga lui viață“. Este
decă datorită părinților, în prima linie, să desvolte
copiii lor încă de timpuriu gustul de citire și
să le dea în mîni cărți bune. Morala unui popor
— a spus un filosof francez — atîrnă de calitatea
celor ce citește.

O astfel de lectură aleasă se găsește în „Ami-
nul Tinerimii“.

A apărut de Dr. Augustin Bunea canonic
metrop. 1. Metropolitul Dr. Ioan Vancea de Bu-
zeasa schiță biografică, Blaj 1890, broșură de 41
pag. 20 fil. + 10 fil. porto postal.

2. Cestiuni din dreptul și istoria bisericii ro-
mânești unite, Blaj 1893. Partea I. 269 pag. 8°
scrisă de Dr. Alexandru Grama, costă 1 cor. 40
lerii. Partea II. 400 pag. 8° scrisă de Dr. Augustin
Bunea, costă 2 cor.

3. Episcopul Ioan Inocențiu Micu-Klein,
1728—1751) Blaj 8° mare, 422+XVI pag. Costă
1 cor., (pentru România 5 lei).

4. Istoria scurtă a bisericii rom. unite cu
Roma, în Schematismul arhidiecesei de A.-Iulia
și Făgăraș pe a 1900, costă 8 cor.

5. Statistica Românilor din Transilvania în
anul 1750 făcută de vicarul episcopesc Petru Aron,
Sibiu 1901, costă 1 cor., + 10 fil., porto postal.

6. Vechile episcopii românești: a Vadului,
Geoagiului, Silvașului și Belgradului, Blaj 1903
162 pag. Prețul 2 sor., 50 fil., (pentru Româ-
nia 3 lei).

7. Episcopii P. P. Aron și Dionisiu Nova-
ovic, sau istoria Românilor transilvăneni dela
1751 până la 1764, Blaj 1902. Prețul 4 cor. 50
lerii (pentru România 5 lei).

8. Discursuri, Autonomia bisericească, Di-
verse. Prețul 5 cor., (pentru România 6 lei).

Țigle Căramizi

mai departe țigle pentru poduri de case 4 cm. de
groase, țigle pentru fântâni, țigle pentru traverse, și
ori-ce alte țigle necesare la zidiri se fabrică în can-
titate mare la stabilimentele fabricii de țigle și cără-
mizi dela Micălaca. — Proprietar al firmei

Pollák Sándor

— ARAD, BIUROUL CENTRAL. — 293

ARAD, Haltér Nr. 1. Telef. 206 și 255

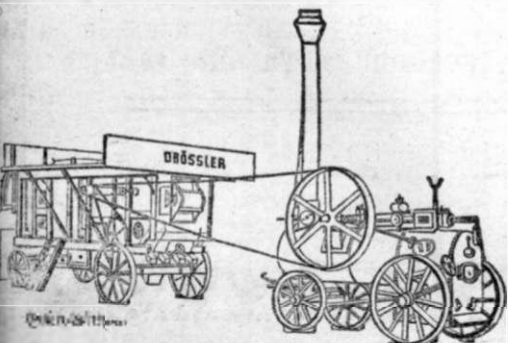
Condițiuni favorabile de plătit, prețuri echitabile.

Carol Drössler

fabrică ces reg. de mașini agricole.

Budapesta, VI. Váci körút 59

transportă automobile, locomotive cu vapor, imblăcece cu vapor,
imblăcece de mână și (jărgányos) motoare de ulei crud, mon-
tează mori și tot felul de mașini agricole.

Marfă solidă, pe lângă
condițiuni favorabile de
plată. —

Se trimit cataloage de
preț și cheltueli gratuit.

Se caută agenți.

490

299

Primim tot felul de lucrări de zidiri
și anume: zidiri noi, transformări de zidiri
vechi, construirea de frontispicii cu materie
ori fără materie atât în loc cât și în pro-
vincie, pentru garanția de 3 ani.
Primim construcții de planuri, faceri
de buget pentru prețuri foarte ieftine.

Cu toată sima:

CIOBAN și NADRA.

CIOBAN TIVADAR

măstru zidar diplomat.

A. R. A. D. Deák Ferencz-utca 34 sz.
Aven onoare a aduce la cunoștința p.
t. public ziditor, că sub firma de mai sus
am deschis

un birou de zidire

HEGEDÜS JÓZSEF

ciornicar ARAD. juvelier

— Piața Boros Béni și colțul străzii Nádor.

Chronomètre Alpina

Cel mai
ESCELENT
ciornic
al veacului.

Union
Horlogère
BIENNE-GENÈVE.

Cadouri de Crăciun și Anul nou.
Prețurile cele mai ieftine.

485

Prima fabrică aradană de stindarde.

Brunner Béla,
Arad

Piața Libertății Nr. 20. Colțul străzii Forray.
(Palatul contelui Nádasdy.

Confecționează stindarde electorale și pene în cel mai scurt timp posibil și pe lângă cele mai ieftine prețuri.

491 Adresa telegrafică: Brunner Béla, Arad.

A V I Z.

Am onoare a încunoștiința p. t. public alegător respective prezidiile partidelor electorale, precum și pe candidații de deputați dietali, că precum în trecut, așa și cu prilegiul acesta

mă ocup en gros

cu confecționarea de stindarde și alte embleme electorale.

Arad, 1905 Ianuar.

489

Cu distinsă stimă

Maresch Gyula.

Prea stimat Public!

Imi permit a Vă atrage binevoitoarea atenție asupra

localului meu de delicatesses

ce se va deschide la 10 Ianuar, unde-mi voi valida bogatele experiențe câștigate ca șef de culină în Budapesta, Viena, Belgrad etc.

Locul meu, va fi provăzut cu **delicatessuri indigene și din străinătate** precum și cu **mâncări reci proprii**, de toată soiurile.

În alt apartament al locului este culina caldă, de unde la comandă transportez cele mai fine mâncări și la locuință.

Tot felul de Dejeuneert, Dineuri, Jour, Soirée, Buffet și alte comenzi execut prompt și elegant.

Deiszler József

Comersant de delicatessuri, el-vul bucătarului de ordină alui Pohl Kátoly.

Arad, Piața Libertății Nr. 20.

(Palatul Nádasdy)

Prima fabrică aradană de stindarde.

În decurs de 4 oare confecționează stindarde cu inscripții ce nu se șterg, pentru cele mai favorabile prețuri.

Reich El.

Prima fabrică aradană de stindarde.
Edificiul teatrului.

487

Adresa telegrafică: Reich El. Arad.

Igaz
Sándor

ciasornicar și giuvaergiu.

ARAD, Piața Libertății

lângă edificiul teatrului vechiu.

Aur și argint calcat cumpără p. preț cel mai mare de zi, ori schimbă pentru alte obiecte de aur și argint.

Ujházi Ede

giuvaelier

atelier de gravuri

Arad, Salacz-utoza 1. (Andrássy-tér.)
(gravări de monograme, embleme, inscripții)

Execută specialități de giuvaere, tot felul de reparări abatjour etc. Schimbări de aur și argint conform cursului de zi.

Comenzi din provincie să execută prompt.

Asortiment de articoli de optică.

Reparări de oroloage.

464

Prețuri culante.

TIPOGRAFIA „TRIBUNA“

ARAD, Strada Deák Ferencz Nr. 20.

Fiind aangiată din nou, bogat, cu literele cele mai moderne și cu rotațiune modernă, primește spre executare ori-ce lucrare ce se ține de arta tipografică.

Broșuri, opuri, manuale, tabelării în ori-ce mărime, registre pentru bănci, invitații la petreceri și cununii, plicuri, cap de scrisori, anunțuri funebre, cărți de vizită, etc. etc.

Executat cu gust fin, la timp și punctual, după sistemul cel mai nou.

Cerem și pe această cale binevoitorul sprigin al publicului românesc întru cât ar avea vr'o lucrare din cele mai sus înșirate a trimite spre executare și a ne recomanda în cerc cât mai larg tipografia noastră.

Având în vedere și sacrificiile mari ce le pretinde ziarul nostru național, credem că va afla mai iute răsunset acest anunț al nostru.

Telefon Nr. 502.